הלימוד השבועי
בספר הקדוש
תומר דבורה

כפי שנמסר בקצרה מדי שבוע על ידי
מורנו הגאון רבי **מאיר סנדר** שליט"א
מו"צ בעיה"ק ירושלים תובב"א, מח"ס 'דברי מאיר' ועוד

לתגובות ושאלות שלומי"א ובקשת שיעורים: divreymeir@gmail.com

ניתן להאזין לשיעור זה ולשיעורים נוספים של מורנו שליט"א דרך 'קול הלשון' ובמס' ישיר: 073-3718679

תומר דבורה פרק ח': "נצח, הוד, יסוד" [ה'] ~ נמסר ביום ב' י"ג כסלו תשפ"ז ~ גיליון מס' 54

הקדמה:

אנחנו עוסקים כבר תקופה ארוכה בספה"ק "תומר דבורה" שחיבר המקובל האלוקי ר' משה קורדוברו זיע"א שכולו עוסק בהליכה שלנו בדרכי ה' יתברך, וכעת אנחנו עוסקים בפרק ח' העוסק בבחינות: "נצח, הוד, יסוד", והיום נסיים בעז"ה את הפרק הזה ונתחיל בשבוע הבא בעז"ה את פרק ט' העוסק בבחינת: "מלכות", ועוד חזון למועד, ונקדים ללימודנו דברים קצרים הנוגעים לצדיקים שהיארצייט שלהם חל בימים אלו, ועוד מענייני פרשת השבוע:

אתמול י"ב כסלו היה היארצייט של רבינו הקדוש ר' שלמה ב"ר יחיאל זיע"א הידוע בכל תפוצות ישראל בכינוי: "המהרש"ל" בעל הספר "ים של שלמה" על מסכת ב"ק ועוד, ובעל "הגהות מהרש"ל" המודפסים עם המהרש"א בסוף הגמרות, (נפטר בשנת של"ו – לפני 450 שנה), זכיתי להיות באור ליום ד' ח' טבת תשפ"ה על ציונו הקדוש בבית העלמין העתיק בעיר לובלין שבפולין בראשות משלחת גדולה של אדמו"ר שליט"א ועוד יהודים צדיקים מרביצי תורה, והיה שם התעוררות גדולה מאוד, {הוא טמון שם במעלה בית העלמין מעל ציוני רבותינו ר' שלום שכנא ו'החוזה מלובלין' זיע"א} רבינו היה עמל בתורה ויגע בה יומם ולילה וזכה שחידושיו התקבלו בישראל, כיון שכל ימיו היה דבק במידות קונו כמו שאנחנו לומדים בספר זה, ומסופר שפעם בעודו יושב ועוסק בתורה בלילה הוא ראה אור יוצא מביתו של הירקן של לובלין, והיה הדבר לפלא בעיניו שהירקן הפשוט ער בכאלו שעות, שהרי אנשים שעוסקים במלאכה ישנים בלילה, והוא נכנס אליו והשביע אותו בגזירת מרא דאתרא שיגלה לו מה הוא עושה בכאלו שעות? ולא היה לו ברירה והוא הראה לו שהוא עוסק בתורת הנסתר, ורבינו היה לומד עמו בסתר, וכשהלך להיפטר מן העולם ציווה על בני העיר שימנו את הירקן להיות רבה של העיר, ובתחילה היה הדבר לפלא, אך לבסוף ראו שגברא רבה הוא! רבינו זיע"א כותב בתחילת ספרו יש"ש שהיה לו מעשה פלא בבחינת הפסוק (משלי): "כי נר מצווה ותורה אור", ומרן הגרב"מ אזרחי זצוק"ל היה מביא את זה בכל שנה במסיבת חנוכה המרכזית והיה מספר שרבינו היה עוסק בתורה בלילה והיה נרו נוטה להיכבות, ודלק בדרך נס עד הבוקר בשביל שהוא יוכל לעסוק בתורה! זה היה העמל שלו!, זיע"א.

כמו"כ אתמול י"ב כסלו היה היארצייט של רבינו הקדוש ר' אברהם דב ב"ר דוד מאווריטש זיע"א בעל ה"בת עין" (נפטר בשנת תר"א – לפני 186 שנה), רבינו היה קדוש וטהור וכל ימיו היה דבק בקונו, מנוחתו כבוד בעיר צפת בבית העלמין העתיק בתוך מערה וזכיתי להיות בציונו הקדוש פעמים רבות, לא זכיתי להיות בהילולא שלו השבוע בצפת, אך זכיתי להיות כאן בירושלים בסעודת ההילולא שלו בהשתתפות אלפים בראשות הגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א ולהדליק לו שם נר ורוחו הייתה שם כי היכן שמזכירים את הצדיקים שם הם, כמו"כ הייתי בליל ההילולא שלו במצוה נדירה ביותר כאן בירושלים של פדיון פטר חמור בראשות האדמו"ר מקהל חסידי ירושלים שליט"א והכהן הפודה הגה"צ ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א ור"י "שער השמים", בהשתתפות המונים, כן הייתי בציון דוד המלך ע"ה שהוא בבחינת נשמה כוללת בבחינת: "דוד מלך ישראל חי וקיים", וכן ב"כותל המערבי" שהזכרתי כבר מה שכתב בספה"ק "תפארת שלמה" להרה"ק מרדומסק זיע"א על הפסוק (איכה): "זכרה ירושלים כל מחמדיה אשר היו מימי קדם" – "לפי שכל נשמות הצדיקים היו בבית המקדש וכשחרב בית המקדש כל נשמות הצדיקים נמצאים בכותל המערבי", כן הייתי לאחר חצות הלילה בקבר רחל שזה גם בחינת התכללות נשמות ישראל, וטבלתי שם במקווה וכיוונתי בזכותו והתפללנו שם בזכותו, רבינו הקדוש זיע"א היה כל ימיו דבוק בה' יתברך וכמו שאומר רבינו ה"תומר דבורה" זיע"א בספרנו זה, וידוע מהמעשה שבזמן רעידת האדמה בצפת בשנת תקצ"ז התפלל רבינו זיע"א תפילת מנחה ולא חת ולא פחד מגודל דבקותו בה' וכל מי שהיה עימו שם ניצל! וראיתי את בית המדרש הנ"ל כמה פעמים בעיר העתיקה שם וכתוב שם המעשה ורואים את זה עד היום, כן הוא ניצול מהפורעים שבאו אח"כ, וזה מראה גודל הדבקות בה' שהוא לאחת מפני איש ושום נברא רק מהבורא לבדו! וזה כספר הנ"ל שאנחנו לומדים, זיע"א.

כמו"כ היום י"ג כסלו חל היארצייט של הרה"ק ר' ישראל טאוב זיע"א האדמו"ר הראשון לבית מודז'יץ בעל "דברי ישראל" (נפטר בשנת תרפ"א – לפני 106 שנה), הוא ג"כ היה דבוק בה' כל ימיו, ורבים השיב מעוון בניגוניו הנפלאים והעמוקים המושרים עד היום, ידוע המעשה שבעירו הנ"ל בפולין היה מחנה צבאי ליד בית מדרשו והיו שם יהודים רבים וכששמעו ניגוניו הנפלאים בעת סעודה שלישית, התעוררו לתשובה! ידוע מה שאמר רבינו הגר"א זיע"א שהיכל הנגינה קרוב הוא לעולם התשובה! ורבינו מביא בספרו הנ"ל את זה וכותב שנראה לו שהיכל הנגינה הוא היכל התשובה! וכמה רבינו זיע"א מדבר כאן בספה"ק "תומר דבורה" על התשובה להחזיר אנשים אחרים וכמו שלמדנו לעיל על הגמרא מנחות (כ"ט) שהעולם הוא כמו האות: ה' כדי שיוכלו להיכנס בחזרה מפתח אחר החוזרים בתשובה!, זיע"א.

אני יאמר כמה דברים על הפרשה הקודמת (פרשת ויצא) שליבנתי במוצ"ש עם ידידי הגאון ר' דוד אילוז שליט"א בעל "מרגלא" על התורה [שיהיו הדברים לרפואת בנו יאיר חיים בן חנה שיחי']: כתוב בפסוק (כ"ח, י"ג): "אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק" מדוע לא כתוב על יצחק ג"כ: "אביך"? וביאר רבינו הקדוש ר' מאיר שמחה זיע"א בספרו "משך חכמה" (שם): כיון שהוא יצא כעת מאביו והפסיד מצוות כיבוד אב שוב לא קרא לו ה' בשם: "אביו", וסיים דבריו שאין זה כפירוש הזוהר, עיי"ש, ובזוהר הקדוש פירש שכיון שהוא עלה על אביו לכן לא הוזכר אביו בשם אביו, עיי"ש, עוד ידוע ביאור ה"בית הלוי" (שם) שכיון שהוא יצא גם בשביל ללכת וגם בשביל לישא אישה כציווי אביו ואמו לכן כתוב גם: "ויצא" וגם: "וילך" כי היו לו שני מטרות, והיינו שאביו אמר לו ללכת דווקא לחרן לישא אישה, ואמו אמרה לו לברוח, ולכן כתוב בסוף הפרשה הקודמת (תולדות – כ"ח, ז'): "וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וכו', כי היו להם שני מטרות, וכנ"ל, ולפי"ז קשה על ה"משך חכמה" ונראה לבאר פשוט: ביציאתו הוא קיים מצוות כיבוד הורים, אבל בפועל בשנים הבאות הוא לא כיבדם, וא"כ מתיישבים דברי הביה"ל על המש"ח, והבן, וכמו שאמרו חז"ל שהוא נענש בגלל השנים האלו שלא כיבדו יוסף, והבן, עוד איתא בגמרא ברכות (ז') על השם ראובן המובא בפרשתנו שקראה כן על שם: "מה בין בני לבין חמי", והקשה רבינו ה"פני יהושע" (שם): הלוא התורה נתנה טעם: "כי ראה ה' את עניי"? ועוד, מדוע רק בשמו פירשה הגמרא? וביאר: חז"ל הבינו שעל כרחך יש עוד טעם שאם רק הטעם שבפסוק הוא לא הייתה קוראה לו: "ראובן" שהרי ה"בן" מיותר, וע"כ לדרשה כנ"ל, ומה שזה לא כתוב בפסוק מפורש טעם הגמ' כי זה דברי נבואה, ונבואה נכתבת ברמז, ורבינו הגר"א זיע"א ביאר שבכל מקום כתוב קודם המסובב ואח"כ את הסיבה, וכיון שראובן הוא היחיד שקודם כתוב: "ותקרא שמו ראובן" שזה המסובב ורק אח"כ את הסיבה ממילא זה לדרשה, וכן הוא ביאר במה שכתוב: "אורריך ארור ומקלליך ברוך" שהלשון שונה היינו שה' אומר: "אני רוצה שיברכו אותך ואיני רוצה שיקללו אותך, ולכן בקללה כתוב: "ומקללך אאור" – היינו שאם מישהו יקלל אותך הוא יתקלל, וכן מה שמובא במשנה (ברכות) ג' סיפורים על רבן גמליאל שרחץ בלילה הראשונה שמתה אשתו, ואח"כ כתוב הסובה כי היה איסטניס, וכן שקרא ק"ש בלילה הראשון שמתה אשתו ואח"כ כתוב הסיבה שלא רצה לבטל מלכות שמים, ולגבי טבי עבדו שישב עליו שבעה כתוב קודם: "וכשמת טבי עבדו" ואח"כ: "קיבל עליו תנחומים", לומר שאין זה קשור אליו אלא לטבי, והבן, וכן במשפט שלמה שאמר לפני שאמר להביא חרב: "זאת אומרת בנך החי וכו' והיינו שמהסיבה הוא מצא מי הצודקת, עיי"ש, ויש בזה עוד הרבה.

בספר "קול רם" מביא בפרשת ויצא ממרן הגר"מ פינשטיין זצוק"ל שיש להיזהר שלא לומר: "כמה קשה להיות יהודי", עיי"ש, אלא יש להידבק בה' יתברך וללכת בדרכיו וכמו שאנחנו לומדים בספר זה.

כעת נקרא לשונו של רבינו זיע"א:

וְעוֹד צָרִיךְ לְהַזְהֵר שֶׁהַיְסוֹד הוּא אוֹת בְּרִית הַקֶּשֶׁת, וְהַקֶּשֶׁת אֵינָהּ דְּרוּכָה לְמַעְלָה אֶלָּא לְשַׁלַּח חִצִּים לְמִדַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא מַטָּרָה לַחֵץ, שׁוֹמֶרֶת הַטִּפָּה הַיּוֹרָה כְּחֵץ לַעֲשׂוֹת עֹנֶף וְלֶאֱחֹז פֶּרִי, וּכְשֶׁם שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא יָדְרֹךְ הַקֶּשֶׁת הָעֶלְיוֹן אֶלָּא לְנֹכַח הַמַּטָּרָה הַנִּזְכֶּרֶת, כָּךְ הָאָדָם לֹא יִדְרֹךְ הַקֶּשֶׁת וְלֹא יַקְשֶׁה עַצְמוֹ בְּשׁוּם צַד, אֶלָּא לְנֹכַח הַמַּטָּרָה הָרְאוּיָה, שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ בְּטָהֳרָתָהּ שֶׁהוּא עֵת הַזִּוּוג וְלֹא יוֹתֵר מִזֶּה, יִפְגֹּם הַמִּדָּה הַזֹּאת חַס וְשָׁלוֹם וּמֵאֹד מֵאֹד צָרִיךְ זְהִירוּת, וְעִקַּר הַשְּׁמִירָה בְּהִיוֹתוֹ שׁוֹמֵר עַצְמוֹ מִן הַהֶרְהוּר.

ונבאר:

רבינו זיע"א אומר כאן דברים עמוקים אבל יסוד דבריו הם שיש לשמור את היסוד, ולא לפגום בו אלא לצורך אשתו והיינו בשביל מצוות פריה ורביה, וביחוד יש להיזהר שלא להרהר בדברים רעים, כי ע"י ההרהור הוא מגיע לעבירה, **וכמו שאמרו חז"ל** שאדם לא יהרהר ביום ואז הוא לא יגיע לידי עבירה בלילה, **עוד אמרו חז"ל:** "עין רואה ולב חומד וכלי מעשה גומרים" = נמצא שהכול מגיע מהמחשבה, **עוד אמרו חז"ל:** "ההרהורי עבירה קשים מעבירה", **ויבואר עפ"י מה שמביא רבינו ר' חיים מוואלז'ין זיע"א** שאדם שפוגם במחשבה הוא חמור ממה שעשה טיטוס בהיכל, ואכמ"ל, ויש להיזהר ממחשבות רעות, וכיון שיהיה לו מחשבות טהורות הוא לא יגיע לידי עבירה.

ייתן ה' שנזכה לכל הברכות ברוחניות ובגשמיות "ישועות מקיפות" לכלל ולפרט, אמן!

הוספה לגיליון "תומר דבורה" הקודם (53) ממורנו רה"י הגאון ר' בנימין דרייפוס שליט"א שאמר לי ביום א' י"ב כסלו תשפ"ז:

יש להוסיף עוד בעניין רחל אמנו ע"ה והוויתור שלה על אר"י שלכן כתוב (וישלח): "היא מצבת קבורת רחל עד היום", כי זה רומז על הוויתור, והבן.

הוספות לגליון "תומר דבורה" הקודם (53) ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א שאמר לי אור ליום ב' י"ג כסלו תשפ"ז: הדברים נפלאים ביותר! ויש לי להוסיף:

א. **בעניין הרד"ק על אלישע – כתוב שם שהוא שכב עליו כדי שיכוון יותר בתפילה.**

ב. **בעניין: "ותען רחל ולאה" – יש לציין למדרש שמובא שם שני דעות של תנאים בזה אחד אומר שהיא נענשה על זה שהשיבה לפני אחותה, ואחד אומר שהיא ענתה ראשונה כי יעקב קרא לה ראשונה כמו שמדוקדק בפסוקים לפני**

הגיליון נודב ע"י וידידינו היקר ר' אברהם לוי שיחי' לע"נ אביו אסלן יהודה בן מלכה ואברהם ז"ל, אמו רג'ינה בת רוחמה ומנשה ע"ה, אחיו חיים, משה (מוי"ס), יצחק בני רג'ינה ז"ל, אחיותיו מלכה ואסתר בנות רג'ינה ע"ה, אחיינו הר"ר יונתן לוי ז"ל בן רות ורפאל שיחי', ת.נ.צ.ב.ה. ולרפואת דב בן רבקה, אולג בן רנה, שרה בת שרה שיחי'
הגיליון נודב ע"י וידידינו היקר הבה"ח בנימין שרגא פלאם שיחי' להצלחתו.
הגיליון נודב ע"י וידידינו ר' שמחה גבריאל גולדמן שיחי' לע"נ אמו הענוה מלכה בת ר' שלמה לייב ע"ה נלב"ע כ"ב טבת, ת.נ.צ.ב.ה.